

Ročník: 97 | číslo: 20 | 14. května 2017 | Cena: 10 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Výročí svěcení žen v CČSH

EDITORIAL

Milí čtenáři, také se vám již mnohokrát stalo, že na vaši otázku, co oceňují lidé na naší církvi, druhá strana odpověděla: „Svobodu svědomí“? Případně byla by taková i vaše odpověď? Tuším, že ano, a stejně tak uvažuje i jedna z žen oslovených v tomto čísle, sestra farářka Jana Wienerová, která v rozhovoru s bratrem Kukuczka dává tento námi tak ceněný dar do spojitosti s ženským kněžstvím.

A skutečně, nebýt principu svobody a demokracie, důsledně uplatňovaného první a druhou generací, tohoto výdobytku bychom jistě nedosáhli, stejně jako bychom patrně neumožnili kněžím uzavírat manželství a budovat rodinný život.

Nikdo nesliboval, že to bude snadné, a taky nebylo a není. Stejně jako není snadné zharmonizovat život v rodině se službou v církvi, abychom obojí vykonávali poctivě a zodpovědně. Ale čas ukázal, že to reálné je, a tak pro nás dnes není nikterak překvapující, že téměř 50 % duchovenského sboru tvoří sestry farářky.

Neboť, jak čteme v Českém zápase z července 1947 (kdy církev pověřila kněžskou službou první ženu): „*Svěřil-li Bůh ženě mateřství - nejvyšší úkol, jaký si je jen možno představit, proč by neměla žena rozmnožovat také duchovní statky...?*

Je snad muž lepší strážcem odkazu Ježíšova?...“

Naši otcové si to nemysleli, a tak vám dnes můžeme přinést toto číslo ČZ - k radosti a povzbuzení.

Vaše redakce

Týdeník Církve československé husitské.
Vydává: Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 166 26 Praha 6.
Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Břeňová,
redaktoři: PhDr. Václav Drašnar,
Mgr. Ervín Kukuczka, Milan Udržal, grafik.
Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčířková.
Tel. redakce: 220 398 107;
e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz
Tisk: Grafotechna. Distribuce a reklama:
A.L.L. production s. r. o., F. V. Veselého 15,
190 00 Praha 9, tel. 234 092 866,
e-mail: martina.machackova@predplatne.cz.

Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků.

Předplatné: Mgr. Jitka Wendlíková,
tel.: 220 398 117,
e-mail: prodejna.blahoslav@ccsh.cz

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Svěcení v Mostě

Dne 17. dubna v náboženské obci Most přijal z rukou bratra biskupa Davida Tonzara kněžské svěcení bratr Vladislav Vojtěch Hána. Radostné události se účastnili členové NO Most, Litvínov i Bílina. Spolusvětiteli byli em. biskup Karel Bican, sestra farářka Eva Mikulecká, Hana Tonzarová, Barbara Bláhová a br. farář Bogdan Bláha. Událost byla o to radostnější, že proběhla o velikonočním čase.

Bratr Hána působí v NO Most, Litvínov, Bílina, dochází dlouhá léta do nemocnice Most, hospice Most, LDN Most, dětského domova, věznic Bělušice a na další místa.

Marie Hánová

Irena Budweiserová v Praze-Dejvicích

Je zvykem, že dejvická náboženská obec naší církve pořádá každý poslední pátek v měsíci *Cestománii* – tematické večery s duchovní úvahou br. faráře Lukáše Volkmana, hudbou, promítáním a především přednáškou pozvaných hostů.

Zcela výjimečný byl večer v pátek 28. dubna, kdy jsme přivítali známou zpěvačku, výtvarnici, skladatelku a dlouholetou členku skupiny Spirituál kvintet, Irenu Budweiserovou. Ve zcela originálním aranžmá zazněly pod rozsvícenými palmami dejvického sboru dech beroucí spirituály, gospels, jazz a další hudební žánry, vystřídané slovem br. faráře a posléze i vyprávěním a promítáním z cesty zpěvačky a jejího souboru s prezidentem Václavem Havlem na Velikonoční ostrov. Zcela zásadní informaci pak představuje

fakt, že akce byla charitativní. Výtěžek z prodaných vstupenek a pořádané sbírky byl určen pro projekt Kiwanis, zaměřený na pomoc nemocným, ale také opuštěným dětem včetně dětí v Klokánku.

Možná jste již slyšeli o bílé hadrové pa-

nence, která je distribuována do dětských oddělení nemocnic, kde ji dostanou malí pacienti, kteří mají možnost ji podle sebe dotvořit, provází je jako kamarád po celou dobu léčby, mohou na ní ukázat, kde je co bolí, a zůstává jim i po odchodu z nemocnice. Těm, co ji z bavlněné látky a stříže vyrábějí – babičky v domovech pro seniory, lidé ve věznicích i řada dobrovolníků – pak přináší radost v podobě uspokojení, že byli užiteční. Projekt Kiwanis Panenka podpořila také zpěvačka Irena Budweiserová, když se v roce 2015 stala patronkou jednoho z klubů Kiwanis – místního sdružení organizace s celosvětovou působností. **KB**

NAD PÍSMEM

Každý máme svůj příbytek v domě Otcově J 14,1-14

Žije-li člověk život zasvěcený Bohu, vytváří si svůj věčný příbytek na nebesích. Rabi z Aptu v chasidských vyprávěních od Martina Bubera říká: „Věď, že co je nahoře, je z tebe! A co je nahoře? Ezechiel to popisuje takto: 'A nahoře na trůně postava jako lidská'. Což to lze říci o Bohu? Není snad také psáno: Ke komu mě připodobníte, jakou podobu mi přisoudíte? Avšak postava, která se podobá člověku, pochází z nás. Je to postava, kterou vytváříme službou svého srdce. Dáváme tak našemu Stvořiteli lidské tělo. Je-li někdo milosrdný a pomáhá-li bližnímu s láskou, tvoří Boží pravou ruku. Bojuje-li někdo v božském zápase se zlem, tvoří levou ruku. „Ten, který sedí nahoře na trůně, je z tebe!“

Pokusme se tyto překrásné duchovní obrazy převést do srozumitelné mluvy člověka 3. tisíciletí. Duše každého z nás je jedinečná a nenapodobitelná. Je utkána z mnoha sil, informací, genetických podmínek, ale i hříven a talentů od Pána Boha. To vše je zpočátku ukryto v našem nevědomí. To vše je také Boží zadání pro náš život. Naším pozemským úkolem je toto skryté tajemství objevit, pochopit, zharmonizovat a zasvětit Bohu. Sebepoznání je tak první a bezpodmínečný krok na duchovní stezce. Výstižně je to vyjádřeno v životním příběhu filozofa Sokrata. Ten, když přišel do Delf, položil Pýthii otázku: „Jak mám správně žít?“ Neptal se na hlouposti, nechtěl znát svou budoucnost, chtěl znát vůli Boží. Chtěl vědět, co si počít se svým životem, a Pýthie mu odpověděla naprosto přesně: „Chceš-li správně žít, musíš nejprve poznat sám sebe.“ Jinými slovy řečeno: musíš poznat Boží zadání pro svůj život, a tak naplnit svůj „osud“. Nemůžeš žít cizí život, nemůžeš věčně někoho napodobovat, musíš žít sám sebe, stát se sám sebou, stát se takovým, jakým tě chtěl mít Bůh.

I Ježíš naznačuje, např. v podobenství o marnotratném synovi, který si vyšel do světa na zkušenou, že v Bohu má od věčnosti naše duše svůj domov, svůj věčný příbytek. Je to obraz či idea, v níž nás Bůh vytvořil takové, jaké nás chce mít – a čeká, až tuto ideu sami zrealizujeme. Ten obraz byl hotov, ještě než jsme se narodili. Do něj však člověk musí teprve dorůst svým životem. Jinak řečeno: člověk pro to musí taky něco udělat, a není toho málo. Jde ve skutečnosti o zharmonizování a zasvěcení všech (často antagonistických) sil naší duše a těla Bohu.

Ježíš dále naznačuje, že bezvýhradnou a nezištnou službou Bohu si člověk ukládá poklad v nebi, z něhož „financuje dostavbu“ svého příbytku u Boha. Tento příbytek je naprosto klíčový pro přežití a transformaci našeho pozemského vědomí, naší jedinečné individuality. Nemá-li člověk tento dům dostavěný a nemá-li v srdci Krista jako svého přítele a přímluvce, je jeho existence po smrti těla nejistá. Ve smrti totiž hrozí dezintegrace, rozpad a rozptýlení lidského vědomí, tedy zkáza naší individuality. Je možné, že tomu je tak proto, že hmotné tělo, dokud žije, slouží, mimo jiné, jako brnění či štít proti vesmírným silám a mocnostem, které nejsou vždy přátelské. Je třeba si postavit svůj věčný dům na nebesích. Každá nejistota, ztráta víry nebo blížící se smrt vyvolává v člověku úzkost, strach a nejistotu. Ježíš říká svým ustrašeným učedníkům, aby nebyli vyděšení, úzkostní a nebáli se jeho odchodu. Naopak

**Bože, prosíme, pomoz nám, ať se staneme sami sebou!
Ať zrealizujeme jedinečný obraz či ideu,
kteou jsi vtiskl do naší duše, když jsi do nás vdechl svůj život,
skrze Krista, našeho Pána. Amen.**

aby věřili, že on jim pomůže dostavět jejich nebeský příbytek. Ubezpečuje je, že ani smrti se nemusí bát, neboť si pro ně sám osobně přijde a odvede je do jejich věčného domova.

Za připomínku stojí, jak rozdílný je přístup Krista k posledním věcem člověka a k posmrtnému životu oproti dnes módním a zmatečným názorům vyznavačů new age či některých východních filozofií. Tyto nauky mluví o tom, že duchovní vývoj trvá řadu vtělení (inkarnací) a končí naprostým rozplynutím a zánikem lidské individuality (žádné já a ty – vše je Bůh). Naproti tomu Ježíš učí, že do příbytku u Boha je možné (ba přímo nutné) vstoupit během našeho jediného a jedinečného lidského života. Našeho života! Jen tak je zachována naše lidská individualita i po smrti těla a jen tak je možný náš další vývoj a růst v poznání a lásce v našem novém duchovním těle, příbytku u Boha. Ježíš tedy nikdy nikde neučí o existenci nějakých zadních vrátek v podobě reinkarnace. Touto jedinečnou individualitou, touto snadno rozpoznatelnou esencí, vůní či světlem, je charakteristický každý křesťanský světec, žijící v příbytku u Boha. Každý svatý je jiný, a proto má pod patronátem i jiné způsoby projevu a pomoci nám, pozemšťanům. Zkrátka a dobře: i světec může rozdávat jen z toho, co sám prožil, nashromáždil a sjednotil v jeden harmonický celek. A tak to bude platit i o každém z nás, pokud si stádáme svůj poklad v nebi a dorůstáme do obrazu či ideje, kterou Bůh vytvořil dřív, než stvořil nebesa i zemi. Amen.

Lubomír Zíta

ČTVRTÁ NEDELE PO VELIKONOCÍCH

Zpívejte Hospodinu píseň novou, neboť učinil podivuhodné věci, zjevil před očima pronárodů svoji spravedlnost. Aleluja!
ŽALM 98,1,2

První čtení: Skutky 7,55-60

Tužby velikonoční (III):

2. Aby v našich srdcích živo víru v Krista a naději na věčné dědictví v nebesích utvrzoval, modleme se k Hospodinu.
3. Aby v našich duších svůj chrám si vybudoval a nás na své královské kněžstvo posvěcoval, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Nebeský Otče, dej nám dokonale uvěřit v tvého Syna, ať je naší cestou, pravdou a životem. Kéž ho následujeme na naší pozemské pouti do života věčného! Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: 1. Petrův 2,1-10

Evangelium: Jan 14,1-14

Verše k obětování: Žalm 66,1-2.16

Verš k požehnání: Jan 14,9

Modlitba k požehnání:

Nebeský Otče, děkujeme ti za svaté dary chleba a kalicha. Dej, ať jsme jimi očištěni od našich hříchů. Stůj při nás, ochraňuj nás a daruj nám své požehnání! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 83, 85, 110, 160, 185, 287

Uplatnění žen v prvotním křesťanství a v církvi dnes

Aktivní uplatnění žen v prvotním křesťanství je zřejmé ze svědectví Nového zákona i z dalších pramenů. Je určitým zdůvodněním současné praxe, kdy například v Církvi československé husitské jsou v duchovenském sboru zastoupeny ženy přibližně polovinou. Po několik desetiletí ženy s kněžským nebo jáhenským svěcením vykonávají v naší církvi duchovenskou službu, mnohé se věnují na základě pověření kazatelským, katechetickým a pastoračním činnostem.

Výchozí situací v křesťanské církvi je rovnocennost a vzájemnost vycházející ze slov Ježíše Krista: „*Jediný je váš Mistr; vy všichni jste bratři*“ (Mt 23,8). Všichni, kteří vírou přijali Krista jako svého Učitele – autoritu života, jsou jeho učedníci a učednicemi, ať již muži nebo ženy. Jedno z nejstarších označení církve či křesťanů je „učedníci“. Jakkoli je to v Novém zákoně užíváno ojedinele, setkáváme se zde s výrazem „učednice“ (řec. *mathetria*). Takto je označena například křesťanka Tabita (Sk 9,36). Skutečnost, že mezi učedníky Ježíše nepatřili jen muži, ale i ženy, nám dokládá postava Marie z Magdaly, která oslovuje Ježíše „*můj učitel*“, hebrejsky či aramejsky „*Rabbuni*“ (J 20,16). Dalším starobylým označením křesťanské církve je „*bratři*“ (srov. Mt 28,10; J 20,17). Jeho následovníci byli samotným Ježíšem označeni za jeho bratry a jeho sestry (Mk 3,34-35). Závěr Pavlova listu Římanům dokládá užívání výrazu a oslovení „*sestra*“ v prvotním křesťanství. Pavel mluví o křesťance Foibé jako o „*naší sestře*“. Doporučuje ji jako „*vlastní sestru*“ a přeje si, aby byla přijímána jako Kristova služebnice tam, kam je posílána (Ř 16,1). Pavel také neřeší, že by se žena neměla ve shromáždění aktivně projevovat – hlasitou modlitbou nebo prorocky promlouvat, to znamená zvěstovat Boží slovo, ale zabývá se otázkou zahalování hlavy ženy podle tehdejší zvyklosti (1 K 11,5-6). Již ve Starém zákoně se setkáváme s tím, že k prorockému úkolu nebyli povoláni jen muži, ale i ženy, jako Miriam podílející se na bohoslužbě a oslavě Hospodina (Ex 15,20-21) nebo vůdčí postava Debora (Sd 4,5-6.14). V Novém zákoně evangelista a jáhen Filip měl dcery, které se věnovaly prorockému úkolu (Sk 21,9). Zaslíbení daru Ducha svatého, projevujícího se i darem prorocktví a zvěstování Boží vůle, se vztahuje na muže i ženy (Jl 3,1-2; Sk 2,17-18). Ženy sice nejsou jmenovitě uváděny v seznámeních apoštolů, ale doprovázely na cestách apoštoly, jako Petrova věřící manželka (1 K 9,5). Pavel jmenuje ženy ve spojitosti s „*prací na díle Páně*“. Uvádí i konkrétní jména těchto žen, jako jsou Tryfíána, Tryfósa a Persida (Ř 16,12),

zřejmě s oceněním jejich diakonické práce, ale i misijní a evangelizační činnosti. Významnou evangelizační pracovníci byla Priska, manželka Akvily (Ř 16,3-4). Oba se vyznačovali horlivostí v šíření evangelia (Sk 18,1-3). V jejich domě v Korintu se také shromažďovala církev k bohoslužbě (Ř 16,5; 1 K 16,19). Co je zcela zřejmé ze svědectví Nového zákona i dalších pramenů, že ženy v počátku křesťanství vykonávaly jáhenskou službu (Ř 16,1; 1 Tm 3,11). V křesťanství jde podle Ježíše především o službu (diakonii) a nikoli o vůdčí pozici, neboť Ježíš sám je tím, kdo druhým slouží (L 22,26-27). Do jáhenské služby byli ustanovováni vzkládáním rukou muži po dosažení věku dvaceti pěti let, avšak ženy byly ustanovovány až po čtyřiceti letech (viz 14. pra-

„... 6. července a 30. října 1947 byly pražským biskupem dr. Novákem a patriarchou církve prof. Kovářem vysvěceny Olga Pešková-Kounovská a Naděжда Brázdilová. Církev tím nastoupila novou cestu kněžské služby, kterou v následujících desetiletích přijaly mnohé církve vzešlé z reformního i reformačního úsilí. Po dobrovolném celibátu bylo svěcení žen druhým zásadním krokem v oblasti života a působení kněží v nové církvi...“

David Tonzar: 97 let zvěstování Krista v novodobé husitské církvi. Z Kalendáře Blahoslav 2017

vidlo konstantinopolského koncilu). Jáhenky (diakonisy) v rané církvi byly počítány mezi duchovní. Vývoj však směřoval k tomu, že v křesťanství, jak východním, tak i západním, se kněžská i jáhenská služba stala záležitostí výlučně mužů. Bylo tomu tak i u církvi vzešlých z reformace. Přesto ve 20. století v období po druhé světové válce byly bariéry a hranice v různých povoláních mezi muži a ženami posouvány a odstraňovány. Bylo tomu tak i v případě povolání faráře, kdy ženy se staly v řadě církví, včetně Církve československé husitské, farářkami a nositelkami duchovenské služby v její plnosti. Může to být i tím, že církve

vzešlé z reformace či reformních proudů a hnutí, vycházejí spíše z duchovně-prorockého pojetí církevní služby než tradiční církve, vycházející z hierarchicko-kněžského založení.

Praxe kněžského svěcení udělovaného ženám se v čase po druhé světové válce prosadila a ujala v Církvi československé husitské bez zvláštních diskusí a nutnosti ji zdůvodňovat. Ženy se před tím v naší církvi věnovaly aktivně zejména sociální práci, ale i katechetické činnosti jako učitelky náboženství. V Základech víry CČSH přijatých roku 1971 není o svěcení žen v souvislosti s kněžským svěcením pojednáváno. V Řádu duchovenské služby z roku 1981 je však řečeno, že „(CČSH) ze svých řad vybírá osvědčené bratry a sestry a po prověření jejich připravenosti a způsobilosti je vysílá ke kněžským službám...“ (Usnesení VI. řádného sněmu CČSH, s. 74). Ve sněmovním dokumentu „*Služby v církvi*“, přijatém na VIII. sněmu v roce 2014, je výslovně uvedeno: „*Od roku 1947 se v Církvi československé husitské uděluje kněžské svěcení také ženám*“ (VIII. sněm CČSH, s. 29).

Duchovenská práce jako celoživotní nasazení, přijaté za své ve svátosti kněžského svěcení, je v současných podmínkách velmi náročná a vyžaduje jak dobrou odbornou kvalifikaci, tak i určité zvláštní charisma. Je potěšující, když i dnes o duchovenskou a laickou službu projevují svůj zájem jak muži, tak i ženy. Právě ženy svými specifickými charismaty i s vrozeným citem se dobře uplatňují v oblasti duchovní péče o děti a mladou generaci, velmi důležité pro budoucnost církve. Věnují se i sociální a diakonické práci, ekumenickým vztahům a spolupráci, působí v kulturní oblasti a pracují odborně teologicky. Podílejí se na duchovenské službě v celém jejím rozsahu, ale i na správě, organizaci a vedení církve ve volených orgánech. Ženy oddané vírou Ježíši Kristu, odborně připravené a otevřené působení Ducha svatého, mají shodné předpoklady pro duchovenskou službu, jako je tomu v případě mužů.

Tomáš Butta
patriarcha

Setkání s Naděždou Brázdilovou

Ještě jako kněz jsem se svou manželkou a jejím dědečkem br. farářem Božovským z Příbrami navštěvoval aktivní duchovní i duchovní na odpočinku. Z rozhovorů s lidmi, kteří dlouhá léta působili v církvi a poté odešli do trvalého důchodu, jsem často vycítil určitou hořkost a smutek nad tím, že se církev o jejich další osud příliš nezajímá. Tak jsem se postupně začal setkávat s lidmi, kteří nesli kněžskou službu v těžkých dobách minulého století.

Setkání se ses. Nad'ou bylo jiné. Sestra Naděžda přijela tehdy na diecézi jako přítelkyně naší duchovní a já měl možnost poznat energickou ženu, která mě zaujala svou přímostí, jadrností a jed-

noznačnými výpověďmi. V osobním rozhovoru mi vyprávěla celý svůj život, život své rodiny i církve, postoje některých biskupů, předsedů okrsků (dnes nazývaných vikáři), ale i laiků, radosti i strasti služby křesťanky, farářky. Z jejího životního příběhu jsem poznával Kristovu, v lidech chybující, viditelnou církev československou husitskou se všemi slabostmi. Nezahořkla, viděla radosti i starosti života, ale jednoznačně popisovala chování jednotlivých sester a bratří. Ke kněžské službě byla vždy odpovědná a důkladná, což dokazují i její vzpomínky: „Když jsem vychovávala děti a neměla čas na studium, musel mi manžel při vaření předčítat z teologic-

kých studií, abych myšlenkově nezakrslá. Vše jsme tak společně zvládali.“ Dnes má Církev československá husitská v kněžské službě skoro 50 % žen. Slovo Boží je hlášáno z bezmála 300 náboženských obcí po celé České republice i na Slovensku. K výročí církve je nutné poděkovat všem, ženám i mužům, kteří jsou hodnověrnými následovnicemi a následovníky Krista, všem těm, kteří zvětšují z kazatelny i svým příkladným životem toho, který nás poslal, ať už jako nositele obecného nebo svátostného kněžství.

Jednou my všichni budeme stát před Boží tváří a skládat účty z našich životů. Dej Bůh, abychom k oltáři svatosti mohli přistupovat hodně!

David Tonzar

Převzato z Kalendáře Blahoslav 2017

Cesta, která někam vede

Rozhovor se sestrou farářkou Janou Wienerovou připravil bratr Erwin Kukuczka.

● **7. ledna 2017 při slavnostní bohoslužbě v chrámu sv. Mikuláše bratr patriarcha oznámil zahájení přípravy na 100. výročí ČČSH. Celý svůj dosavadní život jsi v této církvi prožila, čím je ti?**

Tato církev pro mne od dětství byla a je domovem. Ze začátku jsem to brala trochu jako handicap. Byla jsem jiná než okolí a ono mi to dávalo najevo.

Časem jsem pochopila, že to je výhoda. A dalším časem, že v tom je obrovské bohatství.

A přesto jsem od mlada vnímala církevní sdělování víry spíše ušima nových a nezsvěcených příchozích a ptala se sama sebe, zda je to zasahuje. Často mi totiž připadá, že občas říkáme, na co se nikdo neptá, a neodpovídáme dostatečně na otázky lidí vně církve.

A přece jsme k nim posláni se zásadním sdělením, že život každého člověka (a celého stvoření) má smysl, ten roste v lásce a je třeba se po tom pít a něco pro to dělat. Že je třeba hledat toho, kdo vstoupil do lidského údělu, aby si lidé nepřipadali odtrženi od svého Stvořitele a Soudce: Je třeba najít Božího Syna, který bere na sebe tíhu světa, propady, krize, dluhy, selhání – tradičně řečeno

hříchy. To byla jedna z mých základních zkušeností po rozvodu. A církev mě tehdy nenechala na holičkách.

Jana Wienerová (nar. 1953), absolventka gymnázia v Broumově (r. 1972), Husovy bohoslovecké fakulty (r. 1976), poté farářka v Benátkách nad Jizerou, pomocná duchovní v Praze-Holešovicích, redaktorka Českého zápasu (od r. 1984, z toho 1989 - 2000 vedoucí redaktorka), v současné době farářka v Broumově. V letech 1994 - 2000 pořádala autorská setkání s básníky a spisovateli z prostředí spolupracovníků Českého zápasu, s většinou z nich je podnes v kontaktu. Zájmy: výtvarné umění (přes třicet samostatných výstav - v ČR i v Polsku, Německu a Belgii, řada výstav společných), poezie (dvě sbírky básní), zpěv (festival Bohemia cantat).

Cest k tomu základnímu sdělení je celá řada a naše církev vede po jedné z nich. Oceňuji, že má k hledajícím respekt, že jim víru nevnucuje, ale svědčí o ní a pak čeká, že se začnou sami ptát. Potom jde o to najít společnou řeč. Například liturgie je záležitost věky tak vykrytalizovaná, že příchozímu na bohoslužbu může připadat nesrozumitelná, ba nedobytná.

Je na liturgovi a na celém společenství, aby ji příchozí mohl prožít jako duchovní prostor, který se mu otevírá. K tomu, aby mohl lépe rozlišovat, o co všechno v ní jde, je zapotřebí určitý čas, ale přece už napoprvé může nastat setkání s Kristem. A když se pak člověk liturgie dokonce nějak sám činně účastní, prožívá ji čím dál víc jako obohacení a lépe tomu rozumí. Právě tak je to s Biblií, máme lidem umožňovat kontakt s ní, vykládat ji.

To je ale jenom jedna tvář církve, ta druhá – neméně důležitá – je právě její ➔

účast ve všedním životě lidí. A v tom se mi zdá, že jsme se vzdálili tomu, jak žila církev ve svých počátcích, a že jsme až na výjimky dost odtrženi od reality. Skutečnost kolem nás nečeká na nějaká naše krásná nebo zbožná vyjádření, ale často na praktické nasazení uprostřed nejrůznějších svízeli. Je mi těžko, když vidím bezdomovce (a to nemusí ani mrznout), a přitom nevím o nikom v našem společenství, kdo by se jim trvale a odhodlaně věnoval.

• Čeho si na naší církvi ceníš?

Nejspíš si stále víc vážím svobody, kterou ona sama projevuje i kterou dopřává věřícím. Ano, svoboda svědomí je velmi cenná – zvláště když člověk čte díla teologů II. vatikánského koncilu, kteří se jí sami odvážili a pak ji zaplatili nesnadným postavením uvnitř vlastní církve. Tím spíš obdivuji naše otce zakladatele: opustili předchozí dvojí morálku kněžského stavu, ujali se odpovědnosti za své rodiny a platili velkou nejistotou vlastního zajištění.

S tou svobodou určitým způsobem souvisí i ženské kněžství. Letos uplyne 70 let od prvního kněžského svěcení uděleného v naší církvi ženě. Narodila jsem se šest let poté dvěma duchovním, a když jsem vyrůstala, pokládala jsem tuhle záležitost za naprosto samozřejmou věc. Proto jsem se v 90. letech nestačila divit, že některé mé kolegyně nad touto věcí začaly přepadat pochyby, začali upouštět i od oné zmíněné svobody svědomí a podléhat svazujícím patriarchálním tradicím.

Velice si považuji přátelství s naší první biskupkou Janou Šilerovou. Mimo jiné

Jana Wienerová
Ilustrace z cyklu Brány,
Úzká brána: Židům 13, 12nn

zastupovala řadu let církev v Radě České televize, získala neocenitelné mediální zkušenosti a snad i proto, že ví, jak to chodí, nebojí se přijmout pozvání k různým televizním či rozhlasovým rozhovorům. Tvrdí, že nejlepší je přímý přenos – z toho se nedá nic vystříhnout a zmanipulovat autentickou výpověď. Přesto, že je to „na živo“, vždycky se k danému tématu pečlivě připravuje, aby dokázala stručně a výstižně říct, co je třeba.

• A co je třeba říct?

To podstatné. Četla jsem před lety strhující knihu Roberta Littela, která mi

živě přiblížila novodobou izraelskou historii a složitost tamní situace. Je sestavena z pěti rozhovorů se Šimonem Peresem. Na tom jsem si uvědomila, jak důležité je umět dobře položit otázku. Ptát se je umění. Ale pokud si je neosvojíme, těžko dostaneme dobrou odpověď. Ten, kdo se ptá, by měl už něco vědět o tématu rozhovoru, protože jinak položí dotazy banální, na něž se dá odpovědět sotva líp než obecně. Otázky se taky mohou stát určitou duchovní metodikou a mohou tak člověka „vést k cestě, která někam vede“. Zároveň je k tomu zapotřebí být sám otevřený neobvyklým otázkám.

Řekla bych, že tudy může vést (i když ne snadno) naše „misie“ dnes: přes rozhovory s jednotlivými lidmi. Je to určitý závěr, ke kterému jsem došla. Ale uvědomuji si, že moje vlastní praxe se stále potýká s ostychem i malou

schopností klást ty dobré otázky. Pořád je svůdné nastoupit cestu těch už známých otázek a omlétých odpovědí.

A co je třeba říct? Pořád to samé: dobrou zprávu lidem od Boha.

Pořád to samé a pořád nějak nově. Tu nejspíš nejdůležitější otázku nám ale dává Pán Bůh sám. A my máme celý život pořád co hledat odpověď?

Rozhovor převzat z časopisu *Mosty* královéhradecké diecéze CČSH.

1. ročník, 1. číslo (1. března 2017)

Svěřil-li Bůh ženě mateřství - nejvyšší úkol, jaký je si jen možno představit, proč by neměla žena rozmnožovat také duchovní statky jako duchovní? Je modlitba snad jen výlučnou funkcí muže? Je snad muž lepším strážcem odkazu Ježíšova než žena? Nešly ženy za Ježíšem stejně jako muži? A dovedli byste si představit, že by se Ježíš obrátil od žen a dal více práv a více povinností, více lásky a více úkolů mužům? Byl by to pak vůbec ten Ježíš, jak jej známe z Bible? Jistě ne... Není na světě úkolu, který bychom ženě nesvěřili s vědomím, že je ho hodna a že v něm obstojí. Ano - církev československá pověřila ženu úřadem duchovního. První sestrou duchovní v naší církvi je s. PhDr. Olga Pešková - Kounovská.

Z Českého zápasu 29 -30, 1947

C E S T A

Dsmisměřka ke Dni matek

T	S	O	V	A	T	Ě	B	O
P	T	P	É	Č	E	K	V	V
Ř	A	D	L	Ě	R	Ý	Ě	Č
Í	R	K	R	Á	CH	M	L	U
S	O	U	S	O	S	Y	J	R
N	S	A	V	Ú	Z	K	E	Á
O	T	A	M	A	E	V	A	N
S	P	O	CH	O	P	E	N	Í
T	S	O	V	A	K	S	A	L

AZYL
KRÁSA
LÁSKA
LASKAVOST
NÁRUČ
OBĚTAVOST
PÉČE
POCHOPENÍ
PŘÍSNOST
STAROST
USMĚV
VYCHOVA
VZOR

Své řešení
si můžete
zkontrolovat
na str. 7

Co můžu udělat já?

Rada sedmá: Nakupujeme BIO a fairtradové zboží.

V poslední době stále více lidem záleží na tom, co jedí, a nakupují takzvané BIO výrobky. Co znamená, když jsou potraviny „BIO“? U výrobků opatřených touto značkou (viz obrázek – pruhovaná zebra pro Českou republiku, zelený „lístek“ pro Evropskou unii) máte jistotu, že při jejich pěstování a výrobě nebylo poškozeno životní prostředí – nebyly například používány žádné chemikálie při hubení škůdců ani hnojení, bylo šetrně zacházeno s půdou a vodou. Aby zboží mohlo tuto značku dostat, musí splňovat zákonem dané podmínky, což se pravidelně kontroluje. Označení BIO ovšem nezaručuje spravedlivé pracovní podmínky zaměstnanců.

Na tuto oblast se zaměřuje fair trade neboli spravedlivý, férový obchod. Při pěstování například kávy, kakaových bobů nebo banánů, které rostou v nejhudších zemích Afriky, Latinské Ameriky a Asie, je zaměstnáváno velké množství lidí, kteří pracují ve velmi těžkých podmínkách a jejich výdělek je velmi nízký. Naprostou většinu zisku z jejich práce si

přisvojí firmy, které tyto plodiny od nich vykupují, zpracovávají a dále prodávají. Hnutí fair trade usiluje o zlepšení této situace tím, že fairtradové organizace vykupují zboží přímo od výrobců nebo pěstitelů a platí jim za ně spravedlivou cenu. Pokud výrobce chce dostat značku fair trade, musí například zajistit, že jeho zaměstnanci dostanou slušnou mzdu, dostanou ochranné pomůcky, budou zaručena jejich práva – například na sdrůžování v odborech, nesmí zaměstnávat děti atd. Součástí výkupní ceny je také tzv. sociální příspěvek, který slouží na rozvoj komunity – např. pro postavení školy, nemocnice, zavedení pitné vody do vesnice apod. Fair trade klade důraz také na ochranu životního prostředí. Jenom část fairtradových výrobců však zároveň splňuje také podmínky BIO.

Zboží s těmito značkami obvykle bývá něco dražší, je ale velmi kvalitní a při jeho nákupu víme, že jíme zdravé a navíc pomáháme lidem v rozvojových zemích.

Milá mámo
Děkuji ti, milá mámo,
za tvé dobré srdíčko,
přeji tobě ke Dni matek
nejen pevné zdravíčko.

Děkuji ti, milá mámo,
za svou něhu, dobrotu.
Bez tebe bych nebyl šťastný,
dík za lásku, jistotu.
Jitka Vestřálová (Landová)

Modlitba
Pane Bože, děkujeme ti za naše maminky,
za jejich lásku a obětavost.
Prosíme tě, uč nás působit jim co největší radost.
Amen

Nakreslila: Lucie Kráčířková

Povolání u Bibli 7. Soudci

Poprve se s funkcí soudce setkáváme u Mojžíše, který nejprve rozhodoval

všechny spory a hádky mezi Izraelci, putujícími z Egypta, sám. Protože to však trvalo velmi dlouho a bylo to pro Mojžíše vyčerpávající, na radu svého tchána Jitra si určil další spolupracovníky, důvěryhodné a neuplatné, kteří tuto funkci zastávali (Exodus, 18. kapitola).

Po dobytí zaslíbené země pak nastává období, přímo nazývané dobou soudců. V případě ohrožení země vždy povstali vůdce, který národ ze složitě situace vyvedl.

Mezi známé soudce patří například Gedeon, Barak, Samson, ale byla mezi nimi i žena – Debora.

Potom však Izraelci zatoužili mít krále jako sousední národy a funkcí soudce převzali oni. První z nich byl Saul, po něm David, Šalomoun a další.

V době Nového zákona věci, které se

týkaly Boha a náboženství, rozsuzovala Velerada.

V 18. kapitole Lukášova evangelia najdeme podobnosti o soudci a vdově, které dokládá, jak je potřeba vytrvalost v modlitbách. Jeden soudce dlouho odmítl pomoc vdově v jejím sporu. Ona však tak dlouho chodila a žádala její o spravedlnost, až ji nakonec vyhověl – jednoduše proto, aby mu už dala pokoj.

Pán Ježíš k tomu říká: „Což teprve Bůh! Nejedná on právo svým vyvoleným, když k němu dnem i nocí volají?“ A tím můžeme asi naše povídání o soudcích v Bibli uzavřít – největším a nejspravedlivějším soudcem je totiž právě Pán Bůh.

JK

Nakreslila: Lucie Kráčířková

Soutěž o tři knihy

Nahradíte-li symboly písmenky podle klíče, dozvíte se, jaké výročí si letos v naší církvi připomínáme. Své řešení nám pošlete do redakce nebo na adresu jana.krajcirkova@ccsh.cz nejpozději do poloviny června, abychom v červencovém čísle mohli otisknout jména tří z vás, kteří dostanou knižku.

♁	=	Á	♁	=	M
☺	=	C	♁	=	N
♁	=	Č	☺	=	O
♁	=	D	♁	=	P
☺	=	E	♁	=	R
♁	=	É	♁	=	S
♁	=	Ě	♁	=	T
♁	=	H	☺	=	U
♁	=	I	☺	=	V
♁	=	Í	♁	=	Y
♁	=	K	☺	=	Ž
♁	=	L			

Blahopřejeme výhercům soutěže z březnového čísla
(tajenka: Se zpěvem jde všechno líp.):

Kateřina Mašíňová, Adriana Fidlerová a Mirek Steklý z Kolína.

Řešení osmisměrek ze str. 1: Děkujeme.

Proč v Našepytlích nebylo objeveno bludiště 6. část (závěr)

„Počkej, to zaplatíš!“ zvolalo č. 3 a dalo se do hlasitého pláče.

„Udělal sis to sám,“ bránilo se č. 5.

Č. 3 pokročilo hněvivě k č. 5 a bez ohledu na vlastní zranění je udeřilo do prsou. Napadený se bránil. Mýjeme na to hloupě

hleděli, jen č. 1 – teď už zase Jaroslav – řekl: „Nebibněte, kluci, to nemá cenu. Co jste si, to jste si, máme přece důležitější úkol. Ve svornosti je síla.“

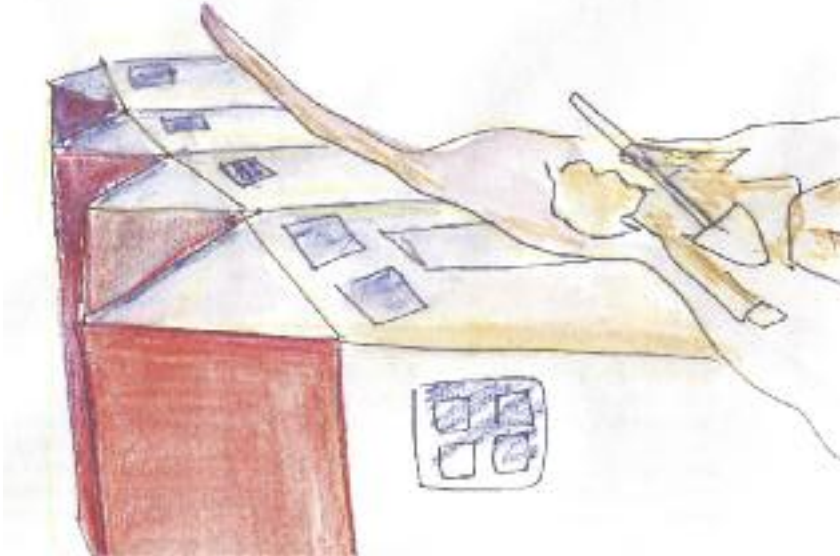
Tu se oba nepřátelé náhle obrátili proti Jaroslavovi a začali mu trpce vyčítat, že to on přišel s nápadem kopat díru do země, že měli radši sedět doma a nic by se jim nestalo a že on za to všechno může. Ostatní se přidali a Jaroslav náhle poznal, že je po všem veta. Dal si tedy ruce do kapes a klidně řekl: „Tak se pěkně vraťte domů a do smrti můžete litovat toho, oč jste přišli.“ Pak vzal svou lopatu jako nějaké kopy, obrátil se a zamířil k domovu. Vzal jsem tedy ryč a šel jsem za ním, protože jsem u nich bydlil a jinam jsem jít stejně nemohl. Avšak Jaroslava jsem pořádně obdivoval, jak hrdě dovedl odejít od neuskutečného plánu.

Klub lehkých srdcí se tak rozpadl – a proto v Našepytlích nebylo dodnes objeveno podzemní bludiště.

Jaroslav se pak převážně věnoval psaní básní a putoval bludišti rýmů a podivuhodných metafor. Ale já si někdy potajím myslím, že někde bude žít zase takový Jaroslav a že vynalezne zase nějaký klub a že zase začne kopat tajné chodby nebo se vznese v balóně či sestrojí automobil na vodu, případně se stane v liché dny neviditelným. Neboť Jaroslavové neznají překážek a uskutečňují sny, o kterých se nám, nesmělým, ani nezdá.

Zdeněk Svoboda

Nakreslila: Lucie Krajčířková

Čuňátko a Zlatičko Část 8. Dárek pro maminku

Blížil se Den matek a Klárka s Pétou přemýšleli, jaký dárek by své mamince mohli dát.

„Koupíme jí kytku,“ napadlo hned Klárku. „To určitě můžeme,“

souhlasil Pěta, „ale to

nestačí. Kytku své

mamince koupí

skoro každý. Já bych

ji chtěl dát ještě něco

dalšího, něco

neobyčejného...“

„Já už ale nemám

moc peněz,“

posteskla si

starostlivě Klárka.

„Víš co, Klárko? To

vůbec nemusí být

dárek za peníze!“

vysvětloval mladší

sestřičce Pěta.

„Můžeme třeba něco

vyrobít nebo nakres-

lit obrázek.“

„Už to mám, Pétu!“ zajasala Klárka. „Já už

vím, co mamince dáme! Uklidíme spolu

celý byt. Tím jí ušetříme práci a uvidíš,

jakou bude mít radost.“

Pěta souhlasil, a tak se oba sourozenci

hned dali do plánování.

Ze svého úkrytu za skříní je pozorovali a

poslouchali Čuňátko se Zlatičkem. „Tak

bráško, tady už nás není třeba,“ povídá

Zlatičko. „Tyhle děti už naši pomoc

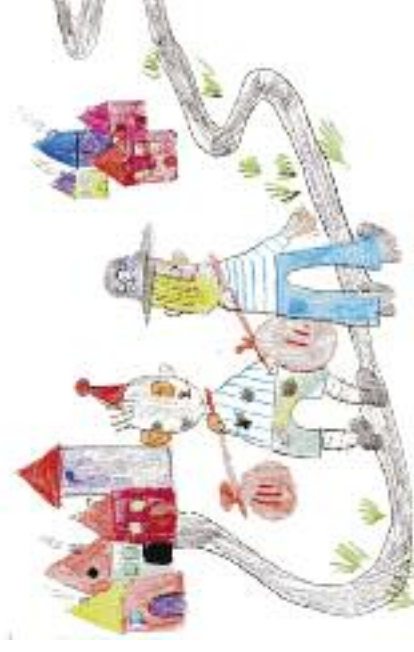
nepotřebují, musíme o dům dál.“

„Máš pravdu,“ souhlasil Čuňátko. „Tak si

tak říkám, co budeme jednou dělat, až si

budou všichni na celém světě vzorně uklízet a nebude nás potřebovat vůbec nikdo.“

„To pak asi půjdeme do důchodu, no,“

Nakreslila: Eliška Zapřová

odpověděl Zlatičko. „Ale myslím, že ta doba je ještě docela daleko.“

My se ale, děti, na tomto místě s oběma

skřítky už rozloučíme. Pokud se vám

někdy třeba stane, že něco nebudete

moci dlouho najít, a zničehonic se to zase

objeví, nebo se vám bude zdát, že vám

doma vzniká nepořádek tak nějak sám od

sebe – už víte, kdo to má na svědomí.

Skřítkové se vám tím možná snaží něco

naznačit, co myslíte?

Jana Krajčířková

Karel Čapek dětem

Z náte, děti, Karla Čapka? Věřím, že mnoho z vás čte třeba jeho kouzelné vyprávění o Dášence nebo Devatero pohádek. Tento spisovatel a novinář je autorem řady závažných knih a dramát, kde varuje například před zneužitím techniky proti člověku nebo před příchodem fašismu. Napsal však například i humorné detektivní Povídky z jedné a druhé kapsy, několik cestopisů nebo i rozhovory s panem prezidentem Masarykem. Miloval český jazyk, což je patrné z jeho obrovské slovní zásoby, kterou ve svých knížkách používá.

Měl také moc rád děti a záleželo mu na tom, aby všechny děti mohly vyrůstat v co nejlepších podmínkách. Proto mu nebylo lhostejné, že v jeho době mnoho dětí i u nás v Čechách žilo v chudobě. Protože byl Karel Čapek také sběratelem – mimo jiné filatelistou, vymyslel a pomohl uskutečnit zásadní projekt – vydání dobročinných poštovních známek ve prospěch chudých dětí. Ke každé známce v této sérii byla připočtena cena 50 haléřů, která byla věnována na nákup jídla a oblečení

pro nejchudší české děti. Poprvé byly tyto známky vydány v roce 1936. Tímto článkem v časopise Tribuna filatelistů Karel Čapek projekt uvedl: „Čsl. pošty vydají k prvnímu dubnu sérii tří nových poštovních známek s padesáti-

haléřovým příplatkem ve prospěch dětí. Ačkoli jsem se kdysi (je tomu pár desítek let) pokusil také o sbírání známek, necítím se kompetentní, abych o této nové emisi mluvil z hlediska filatelistického; dovoluji, abych o ní řekl několik slov z hlediska naší velké občanské a lidské povinnosti, která se jmenuje péče o děti; o děti ohrožené bídou, podvýživou a nezaměstnaností rodičů. Tak tedy: V naší republice je na čtyřicetapadesát tisíc dětí tr-

picích doslovně hladem a podvýživou. Dáme-li jim najíst jen po sedmdesát nejhorších dní v zimě, bude

roční náklad skoro šestnáct milionů Kč. Za padesát haléřů, tedy právě za tolik, co dělá příplatek na nové známky s půvabným Mánosovým obrázkem české rodiny ze staroměstského orloje, za těchto padesát

haléřů se pořídí pro hladově dítě celý teplý a výživný oběd. Ta nová emise by tedy mohla vynést čtyři miliony obědů pro ty nejobožejší děti; to znamená, že by skoro šedesát tisíc fyzicky ohrožených dětí bylo přistižiny slušně živeno! Jak vidíte, je to téměř div, co ty malé známčky mohou

vykonat a jistě vykonají. Važte si jich za to; zaslouží si toho.“
To, že akce byla úspěšná, pak dokládá jeho článek, který zde vyšel o rok později:

„Loňské péči o děti se dostalo pomoci zvlášť vítané a vysoce sympatické: byl to pěkný výsledek dobročinných známek, které naše pošty vydaly ve prospěch československých dětí. Není to jenom sám výnos příplatků na dobročinné známky, který činil

přes milion tři sta tisíc korun, do posledního haléře vydaných na výživu, ošacení a obutí nejchudších dětí; ještě víc a radostněji si musíme cenit ochotné

dlk naší veřejnosti je potěší fakt, že svou horlivou účastí pomohli hladovým a mizerným dětem našeho státu k 908.935 porcím vydávaného jídla, k 4.510 párům botek

Tím, co naše pošty udělaly pro děti, daly dobrý příklad jiným oborům našich veřejných služeb; kéž najdou brzo nášledovníků na jiných polích - pak se nebudeme muset bát o budoucí pokolení našeho národa.“

a obětavé spolupráce našich poštáků, kteří na sebe vzali nemalou práci s propagandou a prodejem dobročinných známek a provedli svou věc dobře; jistě víc než

a 20.193 šatům. Je to dobrodíní, jakých je málo, a nad to krásný příklad, jak mnoho se pořídí dobrou vůlí a správně organizovanou službou veřejným zájmům.

Dobročinné známky ve prospěch dětí vyšly ještě pořídit v roce 1938 – s obrázkem prvního prezidenta Československé republiky Tomáše Garrigua Masaryka. Jejich další vydávání bohužel přerušila smrt Karla Čapka v prosinci roku 1938 a především druhá světová válka.

Podle webových stránek www.capek-karel.cz

Děkujeme Milkoví Steklému z Kolína za obrázek k tajence ze soutěže o tři knihy (Se zpívem jde všechno ljp).

První studentky v Bohoslovecké kolejí ČČS v roce 1945

V červnu 1945 se podařilo obnovit činnost v roce 1939 násilně uzavřené Husovy československé evangelické fakulty bohoslovecké (HČEFB). Zahajovací slavnostní bohoslužby vykonal děkan prof. František Bednář v úterý 12. června 1945 ve velkém sále Husova domu v Jungmannově ulici.

Na fakultu bylo v zimním semestru zapísáno celkem 261 posluchačů, v letním 259 posluchačů, z toho v zimním semestru 8 a v letním semestru 9 žen. Tímto počtem stála HČEFB na jednom z předních míst evangelických teologických fakult na evropském kontinentě.

Ve své funkci samozřejmě pokračovala také Bohoslovecká kolej ČČS, která zajišťovala vzdělání adeptů kněžství během válečných let. Spirituálem byl zvolen František Roháč, od roku 1946 s ním ve funkci ředitele koleje spolupracoval jeho předchůdce Otto Rutrle. Přední místa ve studentské samosprávě, která se významně podílela na nábore nových studentů a plnohodnotném obnovení fungování Bohoslovecké koleje ČČS, zastávali Adolf Mádr, Vlastimil Zítek a Václav Hyndrák. Církve prostřednictvím spirituála a jeho spolupracovníků z řad studentů oslovila všechny farní úřady ČČS(H). O zveřejnění zprávy týkající se přijímání nových bohoslovců byl požádán Československý rozhlas. Správa koleje plánovala přijmout 25 až 30 nových studentů a 3 až 5 studentek teologie. Žádosti doložené křestním a domovským listem, maturitním vysvědčením a potvrzením národního výboru o občanské a národní spolehlivosti přijímala Ústřední národní správa ČČS do 7. června 1945. Nástup bohoslovců do koleje byl naplánován na 10. června 1945. O dva dny později započaly na HČEFB přednášky.

Kolej se začala brzy plnit novými i staronovými studenty, kteří hodlali dokončit započatá studia. K 11. červnu 1945 bylo ve 3. až 5. poschodí dejvické Bohoslovecké koleje prozatímně ubytováno 38 studentů. Kolejné bylo stanovené na 600 Kčs měsíčně, ve

studentské kuchyni se začaly scházet první hmotné dary zasláné z náboženských obcí. Leták kolejní samosprávy i spirituálův oběžník adresovaný farním úřadům se mimo jiné zmiňovaly o tom, že podle nařízení církevních i státních zákonů nejsou překážky, pro které by ke studiu bohosloví na HČEFB nemohly být připuštěny dívky. Vůbec první si žádost do bohoslovecké výchovy podala 5. června 1945 Vlasta Zítková (Doleželová), která byla jako studentka obchodní akademie poslána na sedmiměsíční přeškolení do říše a poté až do května 1945 byla pracovně nuceně nasazena u firmy Junkers-Rupa Modřany. Mezi prvními zájemkyněmi o bohoslovecká studia se objevilo též jméno Anežky Kubištové (Ebertové)

z Dlouhé Třebové, která po složení maturitní zkoušky v květnu 1942 pracovala jako sociální pracovnice Okresní péče o mládež v Hradci Králové. Dále pak Věry Holmanové, Naděždy Procházkové (Brázdilové), Olgy Rumlerové, Mileny Zachystalové a Boženy Zavadové.

S nástupem dívek do Bohoslovecké koleje nastaly praktické problémy s jejich ubytováním. Kolejní správa hledala různá řešení. Část svých prostor uvolnilo Ústředí sociální práce ČČS, ale podmínky v těchto místnostech nebyly zcela vyhovující. Proto správce budovy Václav Molcup a spirituál František Roháč navrhli ubytování části studentek v 5. patře, Milena Zachystalová a Naděžda Procházková měly být dočasně ubytovány v pokoji po řediteli Martinu Zemanovi.

Na závěr této krátké připomínky cituji z motivačního dopisu Anežky Kubištové, který každý z uchazečů o kolejní výchovu musel připojit ke své žádosti:

Jako soc. pracovnice poznala jsem život různých vrstev, jejich bídu, nesnáze, bolesti i radosti...

Mnozí z těch nejubožejších by potřebovali jen jiskérku duchov. života rozdmýchat, aby opět ožili, neuvědomují si však a nepocít'ují tuto potřebu, a proto je pak práce soc. pracovníků stále marná a stále bezvýsledná. „Těším se již na tuto krásnou práci, vždyť vím, jak právě nyní je potřeba rozsvítit neúměrně slovo boží,“ napsal mi br. farář, který se právě vrátil z koncentračního tábora. Ano, právě nyní a vždy bude potřeba rozsévat slovo boží, neboť při všech technických vynálezech a vymoženostech, při všem věděni stále nám chybí duch Kristův, abychom mohli být šťastni. Rozsévání učení Ježíšova je a zůstane nejkrásnějším povoláním, poněvadž vede lidi výše, ukazuje jim cestu k Bohu, k dokonalosti, pravdě a kráse. Proto bych si přála smět spolupůsobit na této cestě k lepšímu životu.

Martin Jindra

Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy
ve spolupráci s Církví československou husitskou
sí Vás při příležitosti

70. výročí svěcení žen v Církvi československé husitské

dovolují stručně pozvat na:

<p>KONFERENCI S MEZINÁRODNÍ ÚČASTÍ 23. – 24. 11. 2017 na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy Pecovská 350/4, Praha 4</p> <p>Konferenční přihlášky budou zpřístupněny od 1. dubna prostřednictvím elektronického formuláře na www.htkonference.cz či bude možné přihlásit se korespondenčně na adresu ÚOŘ - Vnitřní vstupy, Wuchterlova 5, Praha 6, 166 26. Registrace se zápisem ubytování bude možná do 30. 6. 2017.</p>	<p>SLAVNOSTNÍ BOHOSLUŽBU pod vedením patriarchy ČČS Tomáše Butty s biskupským sborem 25. 11. 2017 od 10.00 h. v Husově sboru ČČS Praha - Dejvice Wuchterlova 5, Praha 6</p> <p>SLAVNOSTNÍ SETKÁNÍ k 70. výročí svěcení žen s paneleovou diskusí a světečnými 25. 11. 2017 od 13.00 h. v Husově sboru / Komenského sálku ČČS Praha - Dejvice Wuchterlova 5, Praha 6</p>
--	--

www.htkonference.cz

Žena v CČSH

Role ženy v církvi je diskutovanou a zásadní otázkou. V CČSH jsou ženy svěceny do kněžského řádu od roku 1947. Zajisté tomu přispěl postoj doktora Karla Farského, který choval k ženám velkou úctu a vážnost. Mistr Jan Hus zastával názor aktivního podílení se ženy na církevním řádu pro vytvoření čistoty církve. Přestože se služba ženy v církvi může jevit jako něco netypického, je tomu právě naopak; úkolem ženy je pomáhat při budování Ježíšova království.

Z biblické zvěsti je zřejmé, že sám Ježíš si žen cenil, uzdravoval je, rozmlouval s nimi. V prvotní církvi je doložena služba diákonek, o které hovoří církevní dokument ze 3. stol. po Kr. *Didascalia apostolorum*. Samotné Písmo nabízí zmínku o Foibé (Ř 16,1-2), která byla pomocnicí apoštola Pavla. Služba žen v době Ježíše Krista má nicméně podobu služby lásky caritas, nikoliv služby kněžské, svěřené Ježíšovým učedníkům. I tak je ovšem zřejmá angažovanost žen v počátcích formování církve. Ženy konaly sociální, svědeckou, misijní i katechetickou službu. Caritas jako služba budující vztah člověka s člověkem a člověka s Bohem je základem církevního společenství.

Postupně, během utváření církve na přelomu 3. a 4. století, byly ženy z funkcí služebnic eliminovány a působily v církvi pouze ve funkci péče o nemocné a jako asistentky při křtu žen, nikoliv ve funkci liturgické. Na sněmu v Maconu r. 581 je řešena otázka, „zda má žena duši, čili je vůbec člověkem.“ Ženy ovšem hrají významnou roli při zřizování domácích církví, jelikož poskytují materiální zázemí, někdy celé domy.

Postavení ženy v církvi je i dnes diskutováno. Nejen předsudky mnohdy ženám ztěžují službu, ale také role ženy jako duchovní a matky zároveň. Harmonizace rodinného a služebného života může být problematická a vyčerpávající. Žena-duchovní má odpověd-

nost nejen ke svému sboru, ale i rodině. Caritas projevaná v rodině i ve sboru je pro ženu nesmírně náročná, a proto je zásadní, aby žena měla kolem sebe podporující rodinné i církevní spole-

Z čeho se raduji - Z dotazníku pro ženy-duchovní CČSH z roku 1985

V únoru 1985, u příležitosti blížícího se 40. výročí plného zrovnoprávnění žen v církevním životě - kněžského svěcení žen, se ÚR CČSH obrátila na ženy ve funkcích farářek, ale i ostatní pracovnice církve s prosbou o vyplnění dotazníku, jenž měl informovat ústředí církve o specifikách a praxi ve službě žen. Vybíráme několik odpovědí:

- **Jiřina Heřmanová (farářka ve Velkém Vřešťově)**
 - Co mi pomáhá v osobním životě: modlitba
 - Co mi pomáhá ve společenství církve: důvěra zkušených bratří a sester
 - Z čeho se raduji: že mohu sloužit jako farářka na venkově
- **Jiřina Klásková (farářka v Jablonném v Podještědí a Mimoni)**
 - Co mi pomáhá v osobním životě: víra v Krista
 - Co mi pomáhá ve společenství církve: bratrství a sesterství v službě
 - Z čeho se raduji: z misijní práce mezi dětmi
- **Dagmar Kratochvílová (tajemnice královéhradecké diecéze)**
 - Co mi pomáhá v osobním životě: můj osobní život byl od dětství spjat s církvi a bez církve jsem nikdy nebyla

Na fotografii duchovní okrsku novopackého při bohoslužbách ve Škodějově v červnu 1983: J. E. Böhm, A. Lukešová, A. Klosová, L. Hanušová.

čenství. Vzpomínám v tomto na svoji babičku, sestru Alenu Kejklíčkovou, která byla na farářku vysvěcena ihned po dokončení Husovy bohoslovecké fakulty v 50. letech a nastoupila do Středohoří kousek od Slaného. Když čekala první dítě, odstěhovala se s manželem do Hronova a po narození druhého dítěte do Havlíčkova Brodu. Naneštěstí babička brzy ovdověla, když čekala třetí dítě. Poté působila jako farářka v Příbyslavi a Chotěboři. Doba to byla těžká a nakonec se babička musela kněžské služby vzdát, aby zvládla vychovat a uživit tři děti. Ještě při kněžské službě vystudovala zdravotnickou školu a poté se věnovala práci zdravotní sestry. Na svou službu vždy ráda vzpomínala.

Farářky často žijí osamoceně na faře. Někdy se jedná o mladé ženy, ale zejména jsou to ženy, které mají již dospělé děti a věnují se naplno kněžské službě. Kněžská služba je posláním, které je uskutečňováno směrem ke společenství věřících, ale potřeby duchovního nejsou pokaždé zcela naplněny. Často tak duchovní končí v jiných profesích; zejména se to týká žen s malými

děti, jako tomu bylo u mé babičky. V církevní oblasti je stále diskutovanou

otázkou rozdílnost muže a ženy, která má pro církevní praxi inspirativní charakter, je darem a obohacením. Svěcení žen v ČČSH je výsledkem duchovního a společenského kontextu 40. let, přesto musí žena svou roli v církvi stále upevňovat. Je to dáno především převládajícím společenským klimatem z dob Československa, kdy bylo na ženy pohlíženo jako nerovnocenné s muži. Tento fakt je dnes stále ještě zřejmý ve většině profesí. V církvi se naštěstí tyto tendence postupně eliminují, ale v širší společnosti se stále ještě setkáváme s určitým zaujetím proti službě ženy. Často vyvstává otázka: „Proč?“

Je to dáno především špatnou informovaností veřejnosti.

Zajímavostí je, že např. k datu 1. 1. 2014 měla ČČSH ve službě celkem 117 žen a 108 mužů v aktivním služebním poměru a z celkového počtu jáhnů 23 žen a 10 mužů. Tato čísla jsou dokladem toho, že role ženy je v církvi nezastupitelná a žádoucí.

Karolína Guhl

- Co mi pomáhá ve společenství církve: osobní vztahy k některým spolusestrám

- Z čeho se raduji: že se syn rozhodl být duchovním

• **Irena Hradská (farářka v Horních Počernicích)**

- Co mi pomáhá v osobním životě: víra

- Co mi pomáhá ve společenství církve: obecenství sboru

- Z čeho se raduji: z toho, že i mé děti se rozhodly pro službu v církvi

• **Jiřina Mojžíšová (farářka v Praze-Ďáblicích)**

- Co mi pomáhá v osobním životě: modlitba, čtení Písma

- Co mi pomáhá ve společenství církve: modlitba, čtení Písma

- Z čeho se raduji: z drobných výsledků, které duchoven-
ská služba přináší

• **Ludmila Vítová (farářka v Praze 8 - Kobylisích)**

- Co mi pomáhá v osobním životě: modlitba a láska k církvi

- Co mi pomáhá ve společenství církve: modlitba a láska k církvi

- Z čeho se raduji: že já i děti jsme věřící

• **Libuše Hanušová (farářka v Turnově)**

- Co mi pomáhá v osobním životě: modlitby, Písmo, zpěv, láska a pomoc lidí

- Co mi pomáhá ve společenství církve: láska a důvěra bratří a sester, přimluvy

- Z čeho se raduji: začne-li chodit do NO nový člen

Dodatek sestry Libuše Hanušové

„Je mou silou vědomí, že žádná naše práce není zbytečná a marná, koná-li se v Duchu svatém. (Kraličtí: „že vaše práce není daremná v Pánu.“) Pán je dokonavatelem víry. To neznamena, že bych měla dát ruce v klín a myslet si, že Pán vše udělá za mne. To nikoli. Ale abychom nevěšeli my všichni hlavu, nevidíme-li hned hmatatelné výsledky naší práce. Naše naděje, myslím tím všech pracovníků v církvi, mužů i žen, je více modliteb a naslouchání Božímu hlasu a nechat se Duchem vést tam, kde lidé po pomoci touží. (Píseň č. 179: „Víc horlivých proseb a víry kéž mám a nedbaje hrozeb jít za Tebou znám...“) Přeji všem sestrám a bratřím hodně síly z Ducha svatého ke každodenní nelehké práci a službě.“

Tady jsem doma

Když jsem byl redakcí požádán, abych pro čtenáře „vyzpovídal“ některého ze svých kolegů či kolegyn v našem libereckém vikariátu, dlouho jsem neváhal a poprosil o rozhovor sestru farářku Ladu Kocourkovou. Ta – navzdory své velké pracovní vytíženosti – souhlasila a výsledkem je následující povídání. Sestra Lada je vdaná. Má dvě dcery, žije v rodném domku s malým hospodářstvím na břehu řeky Jizery. Působí v Semilech a administruje náboženskou obec Bozkov. K tomu vyjíždí do několika bohoslužebných středisek. Bohoslužby slouží také v domově důchodců, řídí terénní diakonickou službu potřebným bližním, vyučuje náboženství na školách i na faře atd. Semilský Husův sbor se zapsal do povědomí obyvatel města i okolí mimo jiné jako kulturní centrum, otevřené široké veřejnosti, kde se pořádá něco zajímavého děje. Koncerty, výstavy, komponované pořady, besedy se zajímavými lidmi apod. A za tím vším – a ještě mnohým dalším – můžeme spatřovat usměvavou tvář sestry farářky Lady. Znáš ji už hodně let a nikdy jsem ji neviděl zamračenou nebo silně rozzlobenou. A tak jsem se odvážil zeptat:

• *Kdy a proč ses rozhodla stát duchovní?*

Řekla bych, že jsou to takové Boží cesty, protože mě vlastně nikdy nenapadlo, že budu duchovní. Jako malá jsem chtěla být učitelkou. Na gymnáziu jsem toto přání opustila, a protože pocházím z vesnice, přemýšlela jsem, že půjdu na vysokou školu zemědělskou a budu pracovat v této oblasti. Nakonec jsem ale nastoupila do místní textilní továrny jako vodohospodářka a vodní hospodářství jsem také vystudovala. Práce mě bavila, byla jsem v laboratoři, zároveň i v provozu mezi lidmi. Po první mateřské jsem se tam už ale nevrátila. Začala jsem pomáhat sestře farářce Hanušové v Semilech a pak dálkově studovala HTF a při tom začala sloužit v semilské a bozkovské náboženské obci. Najednou jsem věděla, že tohle je cesta, kterou mám jít... Neplánovala jsem to, nebylo to moje životní směřování, které bych si nějak dopředu vytýčila. Vnímám vše jako Boží milost a dar. Tato cesta není snadná, zároveň je však krásná a radostná. Tak jen děkuji a prosím: *Pane, ty sám buď mojí pomocí a silou, protože sama bez tebe nemůžu nic.*

• *Kde ráda pobýváš, s jakými lidmi se cítíš dobře, jakou literaturu čteš?*

Ráda chodím do přírody. Dlouhé pěší výlety i kratší procházky s naším psem. Žiji v Podkrkonoší – kousek to mám na hory i do Českého ráje. Všude kolem je nádherná krajina. To je zase jeden z báječných Božích darů. Stačí se dívat a vnímat... Jinak s chutí se s partou podobně „potřepných“ přátel podívám i za hranice naší vlasti, poznávám jiné kraje, města, lidi, kulturu, ale opět se zase ráda vracím

domů. S tím souvisí i moje další záliba, kterou je fotografování. Tohoto koníčka mi předal můj taťka. Kdysi jsem s ním v temné komoře vyvolávala černobílé fotky; láska k fotografování zůstala, i když jsme se dostali do digitálního věku a fotografie zpracovávám na počítači. Co čtu? Často odbornou teologickou literaturu, z oblasti biblistiky a praktické teologie. Jinak mi moc času na čtení nezbyvá. Většinou si vezmu knížku před spaním

Sestra Lada s autorem rozhovoru br. Benjaminem Mlýnkem

a po přečtení stránky zjistím, že se mi zavírají oči a že nevím, co jsem vlastně četla. Možná se shodím, když řeknu, že nejraději sáhnu po nějaké oddychové literatuře, klidně po dobré detektivce nebo nějakém úsměvném vyprávění. Bolavých a smutných příběhů potkávám dost ve své praxi, protože za farářem většinou lidé přijdou, když mají nějaké trápení. Tak to ale asi je v pořádku a je dobře, když si cestu najdou. Jsem vděčná, že mám kolem sebe přátele, kterým se sama mohu svěřit se smutky i radostmi. Mnohé z nich jsem našla v církvi.

• *Proč právě v naší církvi?*

Byla jsem v ní pokřtěná jako malé miminko. Rodiče i prarodiče z maminy strany byli čechoslováci. U nás ve vsi byla kaple, kde se konávaly naše bohoslužby. Babička na ně chodívala. Maminka někdy také. Pojď k Spasiteli, to byla jejich milovaná písnička. To jsem byla ale ještě moc malá, později se už života v církvi rodina aktivně neúčastnila. Vlastně ani nevím proč. Babička nás vždycky k Pánu Bohu vedla. V pubertě jsem prošla obdobím, kdy jsem si říkala, že je to všechno hloupost a že žádný Bůh není. Pak jsem jezdila na prázdniny k příbuzným, což byli praktikující katolíci, rozumělo se samo sebou, že s nimi půjdu v neděli do kostela. Tam jsem se setkala se společenstvím mladých a do kostela jsme chodili nejen v neděli, ale i jindy – pomáhat na faru při různých opravách, zpívalo se a bylo i ztišení při modlitbách. Bylo to fajn. A já si říkala, že to možná zase taková hloupost nebude a že Pán Bůh možná přece jenom je. Postupně jsem byla ujišťována, že Pán Bůh je a že mě má rád. Nepřišlo mi už divné jít v neděli do kostela, naopak se mi to stalo životní potřebou.

Chodila jsem u nás do katolického kostela. Tam byl staříčkový pan děkan, měl oslovující kázání, byl otevřený a vstřícný. Přesto všechno jsem se však s určitými věcmi v Římskokatolické církvi nedokázala ztotožnit. Říkala jsem si, že bych měla poznat tu církev, kde jsem byla pokřtěna. A tak jsme se jednoho dne s maminkou vypravily na bohoslužby do sboru do Semil. Tehdy tam sloužila ses. farářka Libuška Hanušová, ale byly prázdniny a kázání měl zrovna br. Tomáš Butta. Pro mě to byly nezapomenutelné bohoslužby – já totiž najednou věděla: „Tady jsem doma.“ Sem patřím, to je můj duchovní domov. A pak už jsme začaly s maminkou jezdit pravidelně do semilského sboru. Sestra farářka se mi věnovala a já jí časem mohla pomáhat. Přihlásila mě do kazatelského kurzu, kde bylo báječné společenství, bratr Štěpán Klásek, Olda Bezděčík a další... Se mnou se vlastně k Bohu a k životu v církvi vrátili i moji rodiče. Když se ohlídím zpět, říkám si: to nevynecháš, to je Boží rezie a lidé, které jsem na své cestě potkala, mi byli dobrými svědky o Bohu, o Kristu.

Druhou část rozhovoru br. Mlýnka se ses. Kocourkovou přineseme v dalším čísle

Sederová večeře v Blansku

Na Zelený čtvrtek je v některých našich náboženských obcích zvykem slavít sederovou večeři. Židé tuto hostinu tradičně pořádají o svátku Pesach, který je oslavou vysvobození z egyptského otroctví; pro nás křesťany je pak vzpomínkou na poslední večeři, kterou Ježíš strávil se svými učedníky. Na svátečním stole nesmí chybět svíce, kalichy vína, pesachová Hagada – bohoslužebná kniha popisující příběh vyvedení z Egypta, kořenová zelenina, slaná voda, hořké byliny, sladký dezert nebo pasta ze strouhaného ovoce a ořechů, macesy – nekvašený chléb, vařené vajíčko a skopové maso – pečený beránek. Obřadně se myjí ruce, společně se pronášá verše a po bohaté hostině se Seder zakončuje požehnáním a zpěvem žalmů a oslavných písní. Takto jsme společně prožili začínající Velikonoce i my v Blansku.

Jiří Vymětalík

Přednáška v Modřanech

Ve čtvrtek 20. dubna se někteří členové naší náboženské obce v Praze-Modřanech a Klubu Řemdiň sešli v Husově knihovně v Modřanech k přednášce na téma Skryté aspekty Třetí říše. Přednášející, bohoslovka naší církve Michaela Noe Švestková, pojala přednášku zajímavým a nevšedním způsobem. Její snahou bylo představit nám události druhé světové války z jiného úhlu pohledu, než jak je prezentován většinou znalců těchto událostí. Tedy pohledu na rozmach zla v období Třetí říše, nacismu a okultismu. Přednáška tak byla zaměřena na život A. Hitlera a jeho zálibu v okultních vědách, spojenou především se jmény H. P. Blavatské, E. J. Hanussena a dalších.

Tyto události minulého století stále vyvolávají silné emoce a nemělo by se na ně zapomínat. Neopakovat fatální chyby minulosti, kdy zlo plodí jen další zlo a likviduje všechny. I ty, kteří mu slouží. Jedním

z důležitých aspektů celé přednášky bylo ukázat kontrast mezi těmi, kteří zlu podlehli, a těmi, kteří dokázali zlu vzdorovat skutky dobra. Příkladem člověka, který v tak temné době dokázal učinit extrémní dobro, byl polský kněz Maxmilian Kolbe, který zemřel v koncentračním táboře Osvětim, když nabídl svůj život výměnou za život otce rodiny, jednoho z deseti vězňů, kteří byli odsouzeni k smrti hladem za to, že z tábora předtím jeden vězeň utekl.

Málokdo z nás pamatuje tuto dobu, ale pro každého by měla být varováním, kam až je člověk schopen zajít, když se oddá své touze po moci za každou cenu.

Inspirací nám buďte i následující citáty:

„Jediná věc je nezbytná pro triumf zla, aby dobří lidé nic nedělali.“ (Edmund Burke)

„Mír mezi národy je závislý na míru v lidských samých.“ (Josef Čapek)

A. Kamarýtová

Pozvání do Počernic

Zveme vás na slavnostní otevření a představení nových prostor fary a klubovny Divizna v Praze-Horních Počernicích. V rámci setkání bude odhalena pamětní deska biskupu Gorazdovi, který v domě na Náchodské ulici 382/171 pobýval v době heydrichiády.

Těšíme se na vás 18. května v 16 hodin.

Za náboženskou obec ČČSH
Praha-Horní Počernice
a klub Divizna
Eva Cudlínová

Z programu divadla Mana

• 18. 5. čtvrtek v 19.30 h - PREMIÉRA
Červený Kuliš aneb SORRY JAKO!
Vyprávění o malém chlapci, co se chtěl stát králem a na vrchol šel přes mrtvolu.

• 23. 5. úterý v 19.30 h - JAZZ & ŠANSON
Benefiční koncert spojený s talkshow
Moniky Pavlíčkové. Vystoupení na podporu umělců projektu E-MOC-E.

Husův sbor Vršovice, Moskevská 34/967,
Praha 10 - Vršovice,
www.vrsovickedivadlo.cz red

Kostel sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí

pondělí 15. 5. 2017, 20.00

PRAGUE BRASS ENSEMBLE

From Baroque to Jazz

J. S. BACH, A. DVOŘÁK, F. LISZT, G. GERSHWIN

úterý 16. 5. 2017, 17.00

Michal Hanzal – varhany

František Bílek – trubka

G. F. HÄNDEL, J. S. BACH, G. P. TELEMAN, W. A. MOZART

středa 17. 5. 2017, 17.00

Bohumír Rabas – varhany

Jana Jonášová – soprán

J. S. BACH, W. A. MOZART, A. DVOŘÁK, Ch. M. WIDOR

středa 17. 5. 2017, 20.00

PRAGUE STRING ORCHESTRA

Adéla Vondráčková – housle

Vladislav Vlna – heboj

W. A. MOZART, J. S. BACH, A. VIVALDI, A. DVOŘÁK

čtvrtek 18. 5. 2017, 17.00

ČVUT MIXED CHOIR PRAGUE

Jan Steyer, Jiří Voběra – sborníčníci

Marie Pochopová – varhany

G. F. HÄNDEL, J. S. BACH, W. A. MOZART, A. DVOŘÁK

pátek 19. 5. 2017, 17.00

František Štátný – varhany

Miroslav Laštovka – trubka

J. S. BACH, J. PACHELBEL, G. BUXTEHUDE, C. FRANCK

pátek 19. 5. 2017, 20.00

VIVALDI ORCHESTRA PRAGA

Václav Nivart – barokní housle

Yvona Škvárková – mezzosoprán

W. A. MOZART, A. DVOŘÁK, A. VIVALDI, G. F. HÄNDEL

sobota 20. 5. 2017, 17.00

Zuzana Němečková – varhany

Věra Likérová – soprán

G. CACCINI, J. S. BACH, A. VIVALDI, W. A. MOZART

sobota 20. 5. 2017, 20.00

RADIO SYMPHONY COLLEGIUM

Mark Zvolenský – trumpet / trubka

A. DVOŘÁK, M. RAVEL, W. A. MOZART, A. VIVALDI

neděle 21. 5. 2017, 17.00

CANTO CORNO E ORGANO

Věra Trojanová – varhany

Radka Kyrálková – mezzosoprán

Tomáš Kyrál – lesní roh

J. S. BACH, W. A. MOZART, C. FRANCK, G. CACCINI

neděle 21. 5. 2017, 20.00

CONSORTIUM PRAGENSE ORCHESTRA

Štěpánka Heilmánková – soprán

Miroslav Laštovka – trubka

A. VIVALDI, F. SCHUBERT, A. DVOŘÁK, G. GERSHWIN

Placená inzerce

Výzva

Prosíme autory, kteří hodlají přispět svou tvorbou do připravovaného kalendáře Blahoslav 2018, at' tak učiní na adresu: E. Kukuczka, Sychrova 104, 562 01 Ústí nad Orlicí, nebo e-mailem: erwin.kukuczka@tiscali.cz, a to nejpozději do 27. května tohoto roku.

víra naděje láaska

interaktivní
putovní
výstava

*počátek, vývoj a současnost
Církve československé husitské*

*A tak zůstává
víra, naděje, láska –
ale největší z té trojice je láska.
(1 K 13, 13)*

26. května 2017

ve Sboru kněze Ambrože v Hradci Králové

17.00 zahájení výstavy

17.30 koncert Vladimíra Václavka

18.30 Jak vypadám navenek a jaký jsem uvnitř?

psychoterapeuté Nikola Pechalová a Milan Novotný

MINISTERSTVO
KULTURY

KRÁLOVÉHRADECKÁ DIECÉZE
Církve československé husitské

Podpořeno z Fondu rozvoje Královéhradecké diecéze Církve československé husitské
a Ministerstvem kultury ČR.